

„...és olyanokká lesztek, mint az Isten” – az ember önistenesítésének konkrét esetei

Cserhádi Máttyás

Ez az egy mondat, ez a csalás volt az, ami kiváltotta az első emberpárban a bűnt, ami által bűnbeestek. Számталanszor ide jönnek vissza, amikor elemzik az ember bűnösségének forrását, okát. A Sátán azzal csalogatta Ádámot és Évát, hogy ha esznek a jó és rossz tudásának fájáról, akkor valami olyan állapotba kerülnek, hogy Istenhez hasonlókká lesznek, Istenhez hasonlítanak, sőt mondhatni, mindenható lényekké lesznek, mintha a saját maguk módján istenökké lettek volna, vagy mintha megistenültek volna.

Pedig ha az ember belegondol, milyen nevetséges az, amikor az ember önmagát istennek tekinti: sem nem végtelen, sem nem mindenható, és dehogyan tud mindent. Pedig éppen hogy olykor öntudatlanul, olykor tudatosan így gondolkodik magáról az ember: saját maga imádatába kezd bele, ami kívülről olyan nevetségesnek tűnhet. Csakhogy éppen ez volt a Sátán célja, hogy az ember felfuvalkodva önhittén magába merüljön, mindent elfelejtve Istenről... és ezzel a kárhozatba jusson.

A következőkben végig fogjuk nézni, hogy sok vallás szerint az ember tényleg meg tud „istenülni”, vagy hogy az ember tényleg egyfajta isten. Az ember alapvető jelleméhez az tartozik, hogy mivel önmagát istennek tekinti, Magát Istent akarja az ujjá köré tekerni, hogy az Isten úgy táncoljon, ahogyan az ember fütyül neki. Mi sem volt természetesebb például az ókori kultúrákban, mint például Babilóniában vagy Egyiptomban, a fáraók esetében, vagy a kínai császárok esetében, hogy az uralkodó magát istennek tekintette, és egyfajta istenkultuszt csinált maga körül. Az ateizmussal kezdünk, és a buddhizmussal folytatjuk, mivel a buddhizmus az a természetfölötti vallás, ami a leginkább hasonlít az ateizmusra. Utána a hinduizmussal és a mormonizmussal folytatjuk, mint politeista vallás, és majd az ortodox és római katolikus vallásokkal végzünk,

Az ateizmus

Noha az ateizmus nem ismer el semmiféle istenséget vagy természetfölötti erőt, a legtöbb esetben az embert ismeri el, mint mindennek középpontja. Az ateizmus ilyen értelemben humanista világnézet, ahol az ember (Isten hiányában) a legfőbb érték. Az ateizmus ki is mondja, hogy az ember legnemesebb célja önmaga megismerése, mivel az ember a legfelsőbb helyen áll az egész világegyetemben. Az ember célja nem Isten akaratának, hanem a saját akaratának végrehajtása. Az ember önmaga az egész világ, univerzum előtt áll, hogy azt meghódítsa, és azt kiaknázza, a saját maga tervei szerint. Ilyen értelemben mivel az ateizmus szerint az ember így viszonyul az anyagi, (teremtett) világhoz, így ezért az ember lesz saját magának és a saját sorsának istene. **Egyes ateisták olykor nyíltan ki is jelentik, hogy „az ember saját magának istene”.**

A keleti vallások

Az előbb röviden és velősen összefoglaltuk azt, hogy az ateizmus szerint az ember saját magának istene. Most tekintsünk a keleti vallásokra. Kísértetiesen feltűnő, hogy minden nem keresztyén vallás a tettek általi üdvösséget hirdeti. Mindegyiknek az a mondanivalója, hogy az embernek kell a saját örök életét „kiérdemelnie”, vagy „bebiztosítania”; az üdvösség nem kívülről jön, egyfajta kegyelem formájában, hanem belülről jön, az embernek kell azt kimunkálnia. Itt egy nagyon fontos mozzanatot kell megérteni. Ha az ember saját üdvössége emberi dolog, azaz embertől jön, akkor ez azt jelenti, hogy legvégsősorán az ember életében nem az isteni faktor vagy az isteni kegyelem fog dominálni, hanem az emberi tett, amit az ember saját maga gondol ki és hajt végre – az ember saját sorsának ura – illetve elbukója lesz. Ezért, mivel napi szinten az ember azon dolgozik, hogy a jó tettet megtegye, így Isten kiszorul az életéből. Ráadásul honnan tudja ez az ember, hogy az a „jó”, amit tesz, ténylegesen jó lesz

mindenki számára? A frázis szerint a pokolba vezető út mindenféle jó szándékkal van eltakarva. A kommunisták teljesen jóhiszeműen várták az utópiát – és közben 200 millió embert irtottak ki. A római katolikus egyház a földi mennyet akarta a középkorban előkészíteni – és szintén ember millióknak szenvedniük kellett a véres inkvizícióban. És ráadásul az ember képes belemagyarázni saját magának, hogy tulajdonképpen jó az a „jó”, amit tett, és biztosan tetszeni fog az Istennek. Íme, így gondolkodott Káin, amikor megharagudott Ábelre, akinek áldozata tökéletesebb volt Isten előtt, mint az övé. Ez az egy nagy mozzanat választja el a vallásos embereket akik a kárhozatba mennek azoktól a hívő emberektől, akik Krisztus vére által megtisztultak és újjászülettek, és akik a mennyei üdvösséget remélhetik.

De most térjünk vissza a keleti vallásoknak az ember istenesítéséhez. Jól ismert, hogy a buddhizmus szerint az ember mindenből ki akar kapcsolódni, és teljesen fel kell szívódnia ahhoz, hogy a Nirvánába eljusson. **Ugyanis a buddhizmus szerint amikor az emberek elérik a Nirvánát, úgy összeolvadnak az istenséggel, elvesztve ezzel a személyiségüket.** Ilyen értelemben az ember is az istenséggel összekeveredik, és azzal egyesül. Csakhogy mivégre? Azért, hogy a legtökéletesebb állapotot elérje, ahhoz fel kell hogy szívódjon teljesen, hogy ezt a boldogságot ne is tudja élvezni?...

A vallások sorjában most a hinduizmus következzen. A hinduizmus tulajdonképpen az istenek vallása, ami a legesleginkább politeista vallás, ami a földön létezik. Minden lehet isten, a természet elemei is. Minden szegletnek megvan a saját istene a hindu vallásban. Olyan sok isten, istenecske létezik a hinduizmus, hogy az ember nehezen látja át, hogy hol kezdődik az istenség, és hol kezdődik az ember, vagy fordítva. A hinduizmus szerint minden vallásnak tartalmazhat az igazságból egy kis magvacskát. Ilyen értelemben mivel a hinduizmus az istenek vallása és a vallások keveréke, igazán egy szinkretista vallás.

A hinduizmus azt tanítja, hogy mivel mindenhol minden isten lehet, így az ember is azzá lehet. **A hinduizmus tanítása szerint „megistenültünk!”**. Az ember is, mivel a saját sorsát veszi kézbe, így a saját végzete felett is uralkodik. A hinduizmus valóságosan azt tanítja, hogy az ember istenné válhat.

A mormonizmus

A mormon vallás egyenesen az embernek az istenné válás lehetőségéről beszél, egész nyíltan. A mormonizmus alapítója, Joseph Smith szerint: **„Amint az ember most van, Isten is egyszer olyan volt; és amilyen most az Isten, azzá lehet az ember is.”**¹. Ez a nézet abból fakad, hogy a mormon teológia erősen materiális jellegű. Azt tanítja, hogy az ember és az istenség egy nemhez tartozik; tagadja, hogy különbek vagyunk. Azt tanítja, hogy az Atyaistennek hús-vér teste van, és hogy Őt is egy másik mennyei Atya teremtette meg emberként, és hogy folyamatosan fejlődik. A mormonok számára például nincsen örökkévalóság, hanem minden az anyagi világban egyenesen előre megy és fejlődik. Ilyen értelemben az ember is fejlődik, és istenné válhat, és magának is egyszer valamikor kaphat egy külön világot vagy bolygút, ahol majd mások imádni fogják őt.

A mormon vallás természetesen egy teljesen kitalált vallás, és ezen tanításban az a bűnös emberi hajlam tükröződik vissza, hogy az ember a saját maga ura legyen, és hogy a saját világát élje egy kis istenként, ahol az van, amit ő akar. Döbbenetes az, hogy az embernek ez a legbelsőbb titokzatos vágya mennyire világosan nyilvánul meg. Furcsa, hogy a mormonizmusnak ez a tanítása megjelenik két másik keresztyén szektának a tanításában is: a római katolicizmusban, illetve a keleti ortodoxia tanításában is.

A római katolicizmus

Ahhoz, hogy megértsük, hogy a római katolikus egyház miért istenesíti az embert, meg kell, hogy értsük annak bűn fogalmát. A római katolikus egyház azt tanítja, hogy az

embert a bűn csupán megsebezte, és nem ölte meg lelkileg (noha ott le van írva Isten tiltásánál, hogy ha esznek a fáról, akkor halni meg fognak halni, lelkileg). Így ha az embert a bűn pusztán megsebezte, így nincs is szüksége az embernek arra, hogy egy új életet kezdjen, hiszen pusztán különfajta isteni „kegyelmek” közlésével az ember a bűn állapotából ki is tud gyógyulni. Az ember kap például kegyelmet a keresztségben, ami eltörli az eredendő bűn hatását, illetve az ember bűnös természetét kitörli. Utána pedig az eukarisztiában is kap kegyelmet, hogy elkerülje a bűnök elkövetését. Itt katolikus értelemben a kegyelem nem azt jelenti, hogy Isten az Ő nagyszerű szeretetéből fakadóan megkegyelmez az embernek, és nem küldi méltó kárhozátára, hanem Krisztus szenved el az örök kárhozatot helyette a kereszten, hanem az, hogy az ember egyfajta könnyítést kap az emberi élete során, hogy ezzel könnyebb legyen az élet, hogy könnyebben tudja elvégezni a jó tetteit, amelyek viszont beszámítanak az Utolsó Ítéletnél.

Így mivel a római katolikus tanítás megsüketült Isten tiltására és figyelmeztetésre, és nem hiszi el, hogy lelkileg halott, így teljes készséggel hallgat arra, hogy valóban meg lehet istenesülni, vagyis, hogy „olyanná válni, mint amilyen az Isten” – jó és gonosz tudójának. A római katolikus ember azt gondolja, hogy képes a jót a rossztól megkülönböztetni, így meg tudja valósítani az ő nagy saját önmegváltási művét – így a római katolikus ember azt gondolja, hogy ő a nagy tetteivel aztán lesz valaki. Hadd álljon itt a katolikus egyház katekizmusából egy idézet, ami éppenhogy a fentieket bizonyítja:

„A szentség állapotában teremtett ember arra rendeltetett, hogy Isten a dicsőségben teljesen 'megistenesítse' őt. Az ördög kísértésére olyan akart lenni, 'mint Isten', de 'Isteneen kívül és Istent megelőzve, és nem Isten szerint'.”² (398. pont)

Ezek a szavak egyszerűen szépítgetések annak, hogy az ember ugyan megistenülhet, istenné válhat, csak egyfajta „mellékistenként”, Isten mellett. Ez azonban mégis istenkáromlásnak számít!... Ha ez nem lenne elég, a katekizmus 1589. pontja a következőket mondja a felszentelt papok feladatairól: „Ő az igazság védelmezője; az angyalok közé lép, az arkangyalokkal dicsőít, feljuttatja az áldozatokat a mennyei oltárra, részt vesz Krisztus papi szolgálatában, megújítja a teremtményt, helyreállítja benne Isten képmását, ujjaalkotja a mennyei világ számára, s ami a legmagasztosabb, megistenül, és másokat megistenít. És a szent ars-i plébános mondja: 'A pap folytatja a megváltás művét a földön'”². Frankó Tamás, római katolikus pap szerint „Az Isten egyszülött Fia, mikor minket az Ő istenségének részesévé akart tenni, a mi természetünket felvette, hogy az embereket istenekké tegye, Ő az Isten-emberré lett.”³.

A római katolikus megistenülés folyamatát a katolikus történész, Hans Kung megerősíti: „A kereszténység tehát a vallások közt a legtökéletesebb, mert ebben a vallásban – igazi hellenisztikus gondolat – Isten emberré válása az ember Istenné válásának feltétele.”⁴. Ami a papokat illeti, Kung pedig ezt írja: „III. Ince a 'Péter helytartója' címmel szemben a 12. századig minden püspököt és papot megillető 'Krisztus helytartója' (vicarius Christi) címet részesíti előnyben, a cím viselőjének helyét pedig az Isten és az ember között félúton jelöli ki.”⁵. A katolikus tanítás szerint mind a pápa, a püspökök, illetve a papok Krisztus személyében cselekszenek, illetve hogy a püspök maga „az élő Isten képmása” (KEK, 1549. pont)². A pápa személyéről Lucius Ferraris a következőket tanítja: „A pápa akkora tisztelettel rendelkezik, hogy nem pusztán ember, de mintha Isten lenne és Isten helyettesítője. A pápának háromezernyi korona van, amint ő a menny, a föld, és az alsó régiók királya. A pápának akkora hatalma és tekintélye van, hogy módosítani és értelmezni tudja még az isteni törvényeket.”. Ezen szavak durva istenkáromló blaszfémiák,

és Isten a legnagyobb büntetéssel fogja sújtani azokat, akik ezt hirdetik: hogy az ember, és a pap megistenesül, és az Ő személyében és képmásában cselekszik.

A keleti ortodoxia

Egészen döbbenetes az, hogy a keleti ortodoxia szerint az ember legfőbb célja az istenséggel való egyesülés, vagyis az istenné válás, amit úgy hívnak, hogy *teózis*, és amit különféle imádságok és praktikák révén akarnak elérni^{6,7}. Egy bizonyos ortodox forrás szerint **„Így az ortodox egyház szerint minden keresztény ember legvégső célja az, hogy istenné váljon, vagyis hogy elérje a teóziát, a ‘deifikációt’, vagy ‘megistenülést’. Az ortodoxia számára a megváltás egyet jelent a megistenüléssel.”**⁶. A keleti ortodox vallás szerint az egyház legfőbb feladata ennek az állapotnak az elérése, mivel szerintük istenné válni annak következménye, hogy Isten eljött közénk, emberré lévén. Itt is arról van szó, mint a római katolicizmusnál, hogy a bűn az embert csak megsebesítette, és az egyház egy olyan kórház, ami a bűntől megbetegedett embereket gyógyítja a papok vezetésével (Szent Krizosztom szerint).

Mit mond erről a Biblia?

A Biblia világosan kijelenti, hogy az Isten egy: „Te hiszed, hogy egy az Isten. Jól teszed. Az ördögök is hiszik és rettegnak.” (Jak. 2,19). Továbbá az Isten három személy, de egylényegűek: „Én és az Atya egy vagyunk.” (Jn. 10,30), mondja Jézus. Isten a Teremtő, Aki mindenek fölött való, aki mindent hozott létezésbe, és szuverén módon rendelkezik mindennel: „Hát nem tudod, vagy nem hallottad, hogy örökkévaló Isten az ÚR? Ő a földkerekség teremtője, nem fárad el, és nem lankad el, értelme kifürkészhetetlen.” (Ézs. 40,28). „Nem minden test egyforma, hanem más az embereké, más az állatoké, más a madaraké, és más a halaké. Vannak mennyei testek, és vannak földi testek, de más a mennyeiek fényessége, és más a földieké.” (1Kor. 15,39-40). Az ember ehhez képest pedig a bűn által teljesen lelkileg halott, mivel elfordult Istentől, és nem neki szolgál, hanem másnak, a gonosznak. Ezért az ember nem tudja magát „önmegváltani”, nem tud „megistenülni”, vagy istenné válni. Kívülről van neki szüksége arra, hogy Isten megkegyelmezzon neki a bűnei miatt: „mindenki vétkezett, és híjával van az Isten dicsőségének. Ezért Isten ingyen igazítja meg őket kegyelméből, miután megváltotta őket a Krisztus Jézus által.” (Róm. 3,23-24). Ezért súlyos bűne az embernek az, ha magát istennek jelenti ki, és magának dicsőséget kíván ahelyett, hogy ezt Istennek adná. Mivel az ember a saját maga útját akarja járni a saját maga isteneként, ezért szükségszerűen elfordul Istentől, aminek következménye mindenféle szörnyűséges bűn. Ha viszont az ember magát kifejezetten istennek jelenti ki, azt Isten súlyosan megbünteti, ahogyan a férgek megették Heródes királyt amikor ezt tette (lásd ApCsel 12,19-23).

Referenciák:

1. <http://www.utlm.org/faqs/faqgeneral.htm>
2. A katolikus egyház katekizmusa, 1997
3. Frankó Tamás, „Az Eukarisztia ‘áldozat’”, *Elhangzott* 2005 június 23-án, az Esztergom Budapesti Főegyházmegye papjainak zárándoklatán Pélföldszentkeresztben
4. Hans Kung, „A katolikus egyház rövid története”, Európa könyvkiadó, 2005.
5. Lucius Ferraris, „Prompta Bibliotheca”, 1755.
6. http://www.bereanbeacon.org/eastern_orthodoxy/Eastern_Orthodoxy_The_Mystical_Trap.pdf
7. http://www.pelagia.org/hm/b15.en.orthodox_spirituality.01.htm#or1